

**K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
BAITANG 9**

Pangkalahatang Pamantayan	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga konsepto tungkol sa lipunan at paggawa bilang paglilingkod tungo sa tamang pagpili ng kurso o hanapbuhay na magiging makabuluhan at kapaki-pakinabang sa kanya at sa lipunan.				
NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
UNANG MARKAHAN: Ang Papel ng Lipunan sa Tao					
Pamantayang Pangnilalaman	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa papel ng lipunan at ang halaga nito sa pag-unlad ng tao.				
1. Layunin ng Lipunan: Kabutihang Panlahat	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa lipunan at layunin nito (ang kabutihang panlahat).	Naisasagawa ng mag-aaral ang isang proyekto na makatutulong sa isang pamayanan o sektor sa pangangailangang pangkabuhayan, pangkultural, at pangkapayapaan.	1.1. Natutukoy ang mga elemento ng kabutihang panlahat	EsP9PL-Ia-1.1	EASE EP III. Modyul 1.
			1.2. Nakapagsusuri ng mga halimbawa ng pagsasaalang-alang sa kabutihang panlahat sa pamilya, paaralan, pamayanan o lipunan	EsP9PL-Ia-1.2	1. Pagpapahalaga sa Aking Bansa (Manwal ng Guro) III. 2000. pp. 148-150.* 2. EASE EP III. Modyul 1. Modyul 20. 3. Basic Literacy Learning Materials. BALS. 2005. Malayo Ka Man. Aralin 1. 4. BALS Video. Empathy at Home and at Work.
			1.3. Napangangatwiran na ang pagsisikap ng bawat tao na makamit at mapanatili ang kabutihang panlahat sa pamamagitan ng pagsasabuhay ng moral na pagpapahalaga ay mga puwersang magpapatatag sa lipunan	EsP9PL-Ib-1.3	1. Pagpapahalaga sa Aking Bansa. (Manwal ng Guro III). 2000. pp. 21-

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			1.4. Naisasagawa ang isang proyekto na makatutulong sa isang pamayanan o sektor sa pangangailangang pangkabuhayan, pangkultural, at pangkapayapaan.	EsP9PL-Ib-1.4	22.* 2. EASE EP III. Modyul 1. 1. Pagpapahalaga sa Aking Bansa. (Manwal ng Guro III). 2000. pp. 122-128;143-148.* 2. EASE EP III. Modyul 1.
2. a. Bakit may Lipunang Pulitikal b. Prinsipyo ng Subsidiarity at Pagkakaisa	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa kung bakit may lipunang pulitikal at ang Prinsipyo ng Subsidiarity at Pagkakaisa	Nakapagtataya o nakapaghuusga ang mag-aaral kung ang Prinsipyo ng Subsidiarity at Pagkakaisa ay umiiral o nilalabag sa pamilya, paaralan, baranggay/pamayanan, at lipunan/bansa gamit ang case study.	2.1. NaipaliLiwanag ang: a. dahilan kung bakit may lipunang pulitikal b. Prinsipyo ng Subsidiarity c. Prinsipyo ng Pagkakaisa	EsP9PL-Ic-2.1	EASE EP III. Modyul 2.
			2.2. Natataya ang pag-iral o kawalan sa pamilya, paaralan, baranggay, pamayanan, o lipunan/bansa ng: a. Prinsipyo ng Subsidiarity b. Prinsipyo ng Pagkakaisa	EsP9PL-Ic-2.2	EASE EP III. Modyul 2.
			2.3. Napatutunayan na: a. May mga pangangailangan ang tao na hindi niya makakamtan bilang indibidwal na makakamit niya lamang sa pamahalaan o organisadong pangkat tulad ng mga pangangailangang pangkabuhayan, pangkultural, at pangkapayapaan. b. Kung umiiral ang Prinsipyo ng Subsidiarity, mapananatili ang pagkukusa, kalayaan at pananagutan ng pamayanan o pangkat na nasa mababang antas at maisasaalang-alang ang dignidad ng bawat kasapi ng pamayanan. c. Kailangan ang pakikibahagi ng bawat tao sa mga pagsisikap na mapabuti ang uri ng	EsP9PL-Id-2.3	1. Pagpapahalaga sa Aking Bansa (Manwal ng Guro) III. 2000. pp. 68-73.* 2. Pagpapahalaga sa Aking Daigidig (Batayang Aklat) IV. 2000. pp. 128-135;236-243.* 3. EASE EP III. Modyul 2.

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			pamumuhay sa lipunan/bansa, lalo na sa pag-angat ng kahirapan, dahil nakasalalay ang kaniyang pag-unlad sa pag-unlad ng lipunan (Prinsipyo ng Pagkakaisa).		Modyul 8.
			2.4. Nakapagtataya o nakapaghuusga kung umiiral ang Prinsipyo ng Subsidiarity at Pagkakaisa ay umiiral o nilalabag sa pamilya, paaralan, pamayanan (baranggay), at lipunan/bansa	EsP9PL-Id-2.4	EASE EP III. Modyul 2.
3. Lipunang Ekonomiya (Economic Society)	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa lipunang ekonomiya.	Nakatataya ang mag-aaral ng lipunang ekonomiya sa isang baranggay/pamayanan, at lipunan/bansa gamit ang dokumentaryo o photo/video journal (hal.YouScoop).	3.1. Nakikilala ang mga katangian ng mabuting ekonomiya	EsP9PL-Ie-3.1	
			3.2. Nakapagsusuri ng maidudulot ng magandang ekonomiya	EsP9PL-Ie-3.2	
			3.3. Napatutunayan na: a. Ang mabuting ekonomiya ay iyong napauunlad ang lahat – walang taong sobrang mayaman at maraming mahirap. b. Ang ekonomiya ay hindi para lamang sa sariling pag-unlad kundi sa pag-unlad ng lahat.	EsP9PL-If-3.3	
			3.4. Nakatataya ng lipunang ekonomiya sa isang baranggay/pamayanan, at lipunan/bansa gamit ang dokumentaryo o photo/video journal (hal.YouScoop)	EsP9PL-If-3.4	
4. Lipunang Sibil (Civil Society), Media at Simbahan	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa Lipunang Sibil (Civil Society), Media at Simbahan.	Natataya ng mag-aaral ang adbokasiya ng iba't ibang lipunang sibil batay sa kontribusyon ng mga ito sa katarungang panlipunan, pang-ekonomiyang pag-unlad (economic viability), pakikilahok ng mamamayan,	4.1. Natutukoy ang mga halimbawa ng lipunang sibil at ang kani-kaniyang papel na ginagampanan ng mga ito upang makamit ang kabutihang panlahat	EsP9PL-Ig-4.1	Pagpapahalaga sa Aking Bansa (Manwal ng Guro) III. 2000. pp. 88-89.*
			4.2. Nasusuri ang mga adhikaing nagbubunsod sa mga lipunang sibil upang kumilos tungo sa kabutihang panlahat	EsP9PL-Ig-4.2	Pagpapahalaga sa Aking Bansa (Manwal ng Guro) III. 2000. pp. 95-101.*

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
		<p>pangangalaga ng kapaligiran, kapayapaan, pagkakapantay ng kababaihan at kalalakihan (gender equality) o ispiritwalidad (mga pagpapahalagang kailangan sa isang sustainable society).</p>	<p>4.3. Nahihinuha na :</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Ang layunin ng Lipunang Sibil, ang likas-kayang pag-unlad, ay isang ulirang lipunan na pinagkakaisa ang mga panlipunang pagpapahalaga tulad ng katarungang panlipunan, pang-ekonomiyang pag-unlad (economic viability), pakikilahok ng mamamayan, pangangalaga ng kapaligiran, kapayapaan, pagkakapantay ng kababaihan at kalalakihan (gender equality) at ispiritwalidad. b. Ang layunin ng media ay ang pagpapalutang ng katotohanang kailangan ng mga mamamayan sa pagpapasya. c. Sa tulong ng simbahan, nabibigyan ng mas mataas na antas ng katuturan ang mga materyal na pangangailangan na tinatamasa natin sa tulong ng estado at sariling pagkukusa. 	<p>EsP9PL-Ih-4.3</p>	<ul style="list-style-type: none"> 1. Pagpapahalaga sa Aking Daigdig (Batayang Aklat) IV. 2000. pp. 77-87; 122-127, 136-143;194-201;260-267.* 2. EASE EP III. Modyul 8.
			<p>4.4.</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Natataya ang adbokasiya ng iba't ibang lipunang sibil batay sa kontribusyon ng mga ito sa katarungang panlipunan, pang-ekonomiyang pag-unlad (economic viability), pakikilahok ng mamamayan, pangangalaga ng kapaligiran, kapayapaan, pagkakapantay ng kababaihan at kalalakihan (gender equality) at ispiritwalidad (mga pagpapahalagang kailangan sa isang lipunang <i>sustainable</i>) b. Nakapagsasagawa ng mga pananaliksik sa pamayanan upang matukoy kung may lipunang sibil na kumikilos dito, matukoy ang adbokasiya ng lipunang sibil sa pamayanan, at matasa ang antas ng pagganap nito sa pamayanan 	<p>EsP9PL-Ih-4.4</p>	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
IKALAWANG MARKAHAN: Ang Tungkulin ng Tao sa Lipunan					
Pamantayang Pangnilalaman	Naipamamalas ng mga mag-aaral ang pag-unawa sa mga tungkulin ng tao sa lipunan.				
5. Karapatan at Tungkulin	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga karapatan at tungkulin ng tao sa lipunan	Naisasagawa ng mag-aaral ang mga angkop na kilos upang ituwid ang mga nagawa o naobserbahang paglabag sa mga karapatang tao sa pamilya, paaralan, baranggay/pamayanan, o lipunan/bansa	5.1. Natutukoy ang mga karapatan at tungkulin ng tao	EsP9TT-IIa-5.1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pagpapahalaga sa Aking Katuhan I. 2000. pp. 116-125.* 2. Pagpapahalaga sa Aking Daigdig (Batayang Aklat) IV. 2000. pp. 14-21.* 3. INFED Modules. BALS. Bawat Karapatan Katumbas ay Pananagutan. 4. BALS Video. Know Your Rights. 5. Basic Literacy Learning Materials. BALS. 2005. Babae, Karapatan Mo't Tungkulin. 6. ALS Accreditaion and Equivalency Learning

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
					Material. BALS. 2013. Mga Kilos Protesta. 7. BALS Video. Participate in Elections.
			5.2. Nasusuri ang mga paglabag sa karapatang pantao na umiiral sa pamilya, paaralan, baranggay/pamayanan, o lipunan/bansa	EsP9TT-IIa-5.2	1. Pagpapahalaga sa Aking Daigdig (Batayang Aklat) IV. 2000. pp. 15;20-21.* 2. Basic Literacy Learning Material. BALS. 2005. Karapatan ng bata dapat pangalagaan. Aralin 1-3. 3. Basic Literacy Learning Material. BALS. 2005. Mga Karapatan at Tungkulin ng "Senior Citizen". Aralin 1-2.
			5.3. Napatutunayan na ang karapatan ay magkakaroon ng tunay na kabuluhan kung gagampanan ng tao ang kanyang tungkulin na kilalanin at unawain, gamit ang kanyang katwiran, ang pagkakapantay-pantay ng dignidad ng lahat ng tao	EsP9TT-IIb-5.3	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			5.4. Naisasagawa ang mga angkop na kilos upang ituwid ang mga nagawa o naobserbahang paglabag sa mga karapatang pantao sa pamilya, paaralan, baranggay/pamayanan, o lipunan/bansa	EsP9TT-IIb-5.4	1. Basic Literacy Learning Material. BALS. 2005. Sugpuin ... Naiibang Uri ng Trapiko. Aralin 3. 2. Basic Literacy Learning Material. BALS. 2005. Babae Huwag Kang Papayag. Aralin 1, 2.
6. Mga Batas na Nakabatay sa Likas na Batas Moral (Natural Law)	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga batas na nakabatay sa Likas na Batas Moral (Natural Law).	Nakabubuo ang mag-aaral ng panukala sa isang batas na umiiral tungkol sa mga kabataan tungo sa pagsunod nito sa likas na batas moral.	6.1. Natutukoy ang mga batas na nakaayon sa Likas na Batas Moral	EsP9TT-IIc-6.1	
			6.2. Nasusuri ang mga batas na umiiral at panukala tungkol sa mga kabataan batay sa pagsunod ng mga ito sa Likas na Batas Moral	EsP9TT-IIc-6.2	
			6.3. Nahihinuha na ang pagsunod sa batas na nakabatay sa Likas na Batas Moral (Natural Law), gumagaratiya sa pagtugon sa pangangailangan ng tao at umaayon sa dignidad ng tao at sa kung ano ang hinihingi ng tamang katwiran, ay mahalaga upang makamit ang kabutihang panlahat	EsP9TT-IIId-6.3	
			6.4. Naipahahayag ang pagsang-ayon o pagtutol sa isang umiiral na batas batay sa pagtugon nito sa kabutihang panlahat	EsP9TT-IIId-6.4	Pagpapahalaga sa Aking Daigdig (Batayang Aklat) IV. 2000. pp. 60-67.*
7. Ang Paggawa Bilang Paglilingkod at Pagtaguyod ng Dignidad ng Tao	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa paggawa bilang tagapagtaguyod ng	Nakabubuo ang mag-aaral ng paglalahat tungkol sa kabutihang naidudulot ng paggawa sa sarili,	7.1. Naipaliliwanag ang kahalagahan ng paggawa bilang tagapagtaguyod ng dignidad ng tao at paglilingkod	EsP9TT-IIe-7.1	1. Pagpapahalaga sa Aking Daigdig (Batayang Aklat) IV.

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
	dignidad ng tao at paglilingkod.	kapwa/pamilya, at lipunan gamit ang panayam sa mga manggagawang kumakatawan sa taong nangangailangan (marginalized) na nasa iba't ibang kurso o trabahong teknikal-bokasyonal.			2000. pp. 22-29;268-275.* 2. EASE EP III. Modyul 6.
			7.2. Nakapagsusuri kung ang paggawang nasasaksihan sa pamilya, paaralan o baranggay/pamayanan ay nagtataguyod ng dignidad ng tao at paglilingkod	EsP9TT-IIe-7.2	EASE EP III. Modyul 6.
			7.3. Napatutunayan na sa pamamagitan ng paggawa, nakapagpapamalas ang tao ng mga pagpapahalaga na makatutulong upang patuloy na maiangat, bunga ng kanyang paglilingkod, ang antas kultural at moral ng lipunan at makamit niya ang kaganapan ng kanyang pagkatao	EsP9TT-IIf-7.3	1. Pagpapahalaga sa Aking Daigdig (Batayang Aklat) IV. 2000. pp. 30-33.* 2. EASE EP III. Modyul 6.
			7.4. Nakabubuo ng sintesis tungkol sa kabutihang naidudulot ng paggawa gamit ang panayam sa mga manggagawang kumakatawan sa taong nangangailangan (marginalized) na nasa iba't ibang kurso o trabahong teknikal-bokasyonal	EsP9TT-IIf-7.4	EASE EP III. Modyul 6.
8. Pakikilahok at Bolunterismo	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa kahalagahan ng pakikilahok at bolunterismo sa pag-unlad ng mamamayan at lipunan.	Nakalalahok ang mag-aaral ng isang proyekto o gawain para sa baranggay o mga sektor na may partikular na pangangailangan (hal., mga batang may kapansanan o mga matatandang walang kumakalinga).			
			8.1. Naiuugnay ang kahalagahan ng pakikilahok at bolunterismo sa pag-unlad ng mamamayan at lipunan	EsP9TT-IIg-8.1	1. Pagpapahalaga sa Aking Daigdig (Batayang Aklat) IV. 2000. pp. 68-75.* 2. EASE EP III. Modyul 8.
			8.2. Nakapagsusuri ng kwentong buhay ng mga taong inilaan ang malaking bahagi ng kanilang buhay para sa pagboboluntaryo Hal. Efren Peñaflorida, greenpeace volunteers	EsP9TT-IIg-8.2	Basic Literacy Learning Material. BALS. 2005. Kaya Mo, Kaya Ko rin.

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			atbp.		Aralin 3.
			8.3. Napatutunayan na: a. Ang pakikilahok at bolunterismo ng bawat mamamayan sa mga gawaing pampamayanan, panlipunan/ pambansa, batay sa kanyang talento, kakayahan, at papel sa lipunan, ay makatutulong sa pagkamit ng kabutihang panlahat b. Bilang obligasyong likas sa dignidad ng tao, ang pakikilahok ay nakakamit sa pagtulong o paggawa sa mga aspekto kung saan mayroon siyang personal na pananagutan	EsP9TT-IIh-8.3	1. Pagpapahalaga sa Aking Bansa (Manwal ng Guro) IV. 2000. pp. 154-169.* 2. EASE EP III. Modyul 8.
			8.4. Nakalalahok sa isang proyekto o gawain sa baranggay o mga sektor na may partikular na pangangailangan Hal. mga batang may kapansanan o mga matatandang walang kumakalinga	EsP9TT-IIh-8.4	
IKATLONG MARKAHAN: Mga Kaugnay na Pagpapahalaga sa Paggawa					
Pamantayang Pangnilalaman:	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga pagpapahalagang kaugnay ng paggawa tungo sa pag-unlad ng sarili, kapwa at bansa				
9. Katarungang Panlipunan	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa konsepto ng katarungang panlipunan.	Natutugunan ng mag-aaral ang pangangailangan ng kapwa o pamayanan sa mga angkop na pagkakataon.	9.1. Nakikilala ang mga palatandaan ng katarungang panlipunan	EsP9KP-IIIc-9.1	Pagpapahalaga sa Aking Daigdig (Batayang Aklat) IV. 2000. pp. 76-87.*
			9.2. Nakapagsusuri ng mga paglabag sa katarungang panlipunan ng mga tagapamahala at mamamayan	EsP9KP-IIIc-9.2	Pagpapahalaga sa Aking Daigdig (Batayang Aklat) IV. 2000. pp. 83-87.*
			9.3. Napatutunayan na may pananagutan ang bawat mamamayan na ibigay sa kapwa ang nararapat sa kanya	EsP9KP-IIId-9.3	Pagpapahalaga sa Aking Daigdig (Batayang Aklat) IV. 2000. p. 82.*
			9.4. Natutugunan ang pangangailangan ng kapwa o pamayanan sa mga angkop na pagkakataon	EsP9KP-IIId-9.4	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
10. Kagalingan sa Paggawa	Naipamamalas ng mag-aaral ang kahalagahan ng kagalingan sa paggawa	Nakatatapos ang mag-aaral ng isang gawain o produkto na mayroong kalidad o kagalingan sa paggawa.	10.1. Natutukoy ang mga indikasyon na may kalidad o kagalingan sa paggawaang isang gawain o produkto	EsP9KP-IIIg-10.1	1. Pagpapahalaga sa Aking Daigdig (Batayang Aklat) IV. 2000. p. 23.* 2. EASE EP III. Modyul 10.
			10.2. Nakabubuo ng mga hakbang upang magkaroon ng kalidad o kagalingan sa paggawa ang isang gawain o produkto	EsP9KP-IIIg-10.2	Pagpapahalaga sa Aking Daigdig (Batayang Aklat) IV. 2000. p. 33.*
			10.3. NaipaliLiwanag na kailangan ang kagalingan sa paggawa at paglilingkod upang maiangat ang sarili, mapaunlad ang ekonomiya ng bansa at mapasalamatan ang Diyos sa mga talentong Kanyang kaloob	EsP9KP-IIIh-10.3	1. Pagpapahalaga sa Aking Daigdig (Batayang Aklat) IV. 2000. pp. 28-32.* 2. EASE EP III. Modyul 7. Modyul 10. Modyul 15.
			10.4. Nakapagtatapos ng isang gawain o produkto na mayroong kalidad o kagalingan sa paggawa	EsP9KP-IIIh-10.4	1. Pagpapahalaga sa Aking Daigdig (Batayang Aklat) IV. 2000. p. 23.* 2. EASE EP III.
11. Kasipagan, Pagpupunyagi, Pagtitipid at Wastong Pamamahala sa Naimpok	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa kahalagahan ng kasipagan sa paggawa	Nakagagawa ang mag-aaral ng mga hakbang upang mapanatili ang kasipagan sa pag-aaral o takdang gawain sa tahanan.	11.1. Natutukoy ang mga indikasyon ng taong masipag, nagpupunyagi sa paggawa, nagtitipid at pinamamahalaan ang naimpok	EsP9KP-IIIa-11.1	1. EASE EP III. Modyul 6. 2. INFED Modules. BALS. Kalusugan Ko'y Ibigay.

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
					3. INFED Modules. BALS. Pamilya Sandigan.
			11.2. Nakagagawa ng journal ng mga gawaing natapos nang pinaghandaan, ayon sa pamantayan at may motibasyon sa paggawa	EsP9KP-IIIa-11.2	EASE EP III. Modyul 13.
			11.3. Napatutunayan na: a. Ang kasipagan na nakatuon sa disipinado at produktibong gawain na naayon sa itinakdang mithiin ay kailangan upang umunlad ang sariling pagkatao, kapwa, lipunan at bansa b. Ang mga hirap, pagod at pagdurusa ay nadadaig ng pagpupunyagi tungo sa pagtupad ng itinakdang mithiin	EsP9KP-IIIb-11.3	1. Pagpapahalaga sa Aking Daigdig (Batayang Aklat) IV. 2000. pp. 144-151.* 2. NFE Accreditation and Equivalency Learning Material. 2001. Kaya Nating Makamit ang Lahat Kung Tayo ay May Disiplina. 3. EASE EP III. Modyul 6. 4. INFED Modules. BALS. Kalusugan Ko'y Ibigay. 5. INFED Modules. BALS. 6. BALS Video. Kaya Natin

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
					Makamit Lahat Kung Tayo ay May Disiplina.
			11.4. Nakagagawa ng Chart ng pagsunod sa hakbang upang matupad ang itinakdang gawain nang may kasipagan at pagpupunyagi	EsP9KP-IIIb-11.4	
12. Pamamahala ng Paggamit ng Oras	Naipamamalas ng mag-aaral ang kakayahan sa pamamahala ng paggamit ng oras.	Natataya ng mag-aaral ang sariling kakayahan sa pamamahala sa oras batay sa pagsasagawa ng mga gawain na nasa kanyang iskedyul ng mga gawain.	12.1. Naipaliwanag ang kahalagahan ng pamamahala ng paggamit ng oras	EsP9KP-IIIe-12.1	1. Pagpapahalaga sa Aking Bansa (Manwal ng Guro) III. 2000. pp. 117-121.* 2. EASE EP III. Modyul 12.
			12.2. Nakapagtatala sa journal ng mga pagkakataong napamahalaan ang oras	EsP9KP-IIIe-12.2	EASE EP III. Modyul 12.
			12.3. Napatutunayang ang pamamahala ng oras ay kailangan sa kaayusan ng paggawa upang magampanan ang mga tungkulin nang may prayoritisasyon (<i>prioritization</i>)	EsP9KP-IIIif-12.3	1. Pagpapahalaga sa Aking Bansa (Manwal ng Guro) III. 2000. pp. 118-120.* 2. EASE EP III. Modyul 12.
			12.4. Natataya ang sariling kakayahan sa pamamahala sa oras batay sa pagsasagawa ng mga gawain na nasa kanyang iskedyul ng mga gawain	EsP9KP-IIIif-12.4	1. Pagpapahalaga sa Aking Bansa (Manwal ng Guro) III. 2000. pp. 120-122.* 2. EASE EP III. Modyul 12.

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
IKAAPAT NA MARKAHAN: Mapanagutang Pagpapalano ng Kursong Akademiko o Teknikal-Bokasyonal, Sining at Isports, Negosyo o Hanapbuhay					
Pamantayang Pangnilalaman	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa kahalagahan ng pagpapalano ng kursong akademiko o teknikal-bokasyonal o negosyo bilang tugon sa hamon ng paggawa				
13. Mga Pansariling Salik sa Pagpili ng Tamang Kursong Akademiko o Teknikal-Bokasyonal, Sining at Isports, Negosyo o Hanapbuhay a. Talento b. Kasanayan (skills) c. Hilig d. Pagpapahalaga – (service to and love of country) e. Katayuang pinansyal f. Mithiin	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga pansariling salik sa pagpili ng tamang kursong akademiko o teknikal-bokasyonal, negosyo o hanapbuhay.	Nagtatakda ang mag-aaral ng sariling tunguhin pagkatapos ng haiskul na naaayon sa taglay na mga talento, pagpapahalaga, tunguhin at katayuang ekonomiya.	13.1. Nakikilala ang mga pagbabago sa kanyang talento, kakayahan at hilig (mula Baitang 7) at naiuugnay ang mga ito sa pipiliing kursong akademiko, teknikal-bokasyonal, sining at palakasan o negosyo	EsP9PK-IVa-13.1	EASE EP III. Modyul 16. Modyul 17. Modyul 18. Modyul 19.
			13.2. Napagninilayan ang mga mahahalagang hakbang na ginawa upang mapaunlad ang kanyang talento at kakayahan ayon sa kanyang hilig at mithiin	EsP9PK-IVa-13.2	1. Pagpapahalaga sa Aking Bansa (Manwal ng Guro) IV. 2000. pp. 148-153.* 2. EASE EP III. Modyul 19.
			13.3. Napatutunayan na ang pagiging tugma ng mga personal na salik sa mga pangangailangan (requirements) sa napiling kursong akademiko, teknikal-bokasyonal, sining at isports o negosyo ay daan upang magkaroon ng makabuluhang hanapbuhay o negosyo at matiyak ang pagiging produktibo at pakikibahagi sa pagpapaunlad ng ekonomiya ng bansa	EsP9PK-IVb-13.3	EASE EP III. Modyul 16. Modyul 17. Modyul 18.
			13.4. Natutukoy ang kanyang mga paghahandang gagawin upang makamit ang piniling kursong akademiko, teknikal-bokasyonal, sining at palakasan o negosyo (hal., pagkuha ng impormasyon at pag-unawa sa mga tracks sa Senior High School)	EsP9PK-IVb-13.4	EASE EP III. Modyul 16. Modyul 17. Modyul 18.
14. Personal na Pahayag ng Misyong sa Buhay	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa kahalagahan ng Personal na Pahayag ng Misyong sa Buhay	Nakabubuo ang mag-aaral ng Personal na Pahayag ng Misyong sa Buhay.	14.1. Nakapagpapaliwanag ng kahalagahan ng Personal na Pahayag ng Misyong sa Buhay	EsP9PK-IVc-14.1	
			14.2. Natutukoy ang mga hakbang sa pagbuo ng Personal na Pahayag ng Misyong sa Buhay	EsP9PK-IVc-14.2	
			14.3. Nahihinuha na ang kanyang Personal na	EsP9PK-	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
	Buhay.		Pahayag ng Misyon sa Buhay ay dapat na nagsasalaman ng kanyang pagiging natatanging nilalang na nagpapasya at kumikilos nang mapanagutan tungo sa kabutihang panlahat	IVd-14.3	
			14.4. Nakapagbubuo ng Personal na Pahayag ng Misyon sa Buhay	EsP9PK-IVd-14.4	Pagpapahalaga sa Aking Daigdig (Batayang Aklat) IV. 2000. pp. 286-293.*
15. Mga Lokal at Global na Demand	Naipamamalas ng mag-aaral ang kahalagahan ng kaalaman sa mga lokal at global na demand sa paggawa.	Nakabubuo ang mag-aaral ng profile ng mga trabahong mataas ang lokal at global na demand na angkop sa taglay na mga talento at kakayahan, hilig, pagpapahalaga at mithiin.	15.1. Natutukoy ang mga trabahong may mataas na lokal at global na demand	EsP9PK-IVe-15.1	
			15.2. Nakikilala ang mga mapamimiliang kursong akademiko o teknikal-bokasyonal, negosyo o hanapbuhay na angkop sa sariling talento, kakayahan at hilig	EsP9PK-IVe-15.2	Pagpapahalaga sa Aking Daigdig (Batayang Aklat) IV. 2000. pp. 210-219.*
			15.3. Napatutunayan na makatutulong ang sapat (<i>updated and accurate</i>) na impormasyon tungkol sa mga trabahong kailangan sa Pilipinas at sa ibang bansa upang mapili at mapaghandaan ang kursong akademiko o teknikal-bokasyonal na maaaring maging susi ng sariling tagumpay at ng pag-unlad ng ekonomiya ng bansa	EsP9PK-IVf-15.3	
			15.4. Nakabubuo ng profile ng mga trabahong mataas ang lokal at global na demand na angkop sa taglay na mga talento at kakayahan, pagpapahalaga at tunguhin	EsP9PK-IVf-15.4	
16. Paghahanda sa Minimithing Uri ng Pamumuhay	Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa kahalagahan ng pag-aaral sa paghahanda para sa pagnenegosyo o paghahanapbuhay.	Nakapagpapasya ang mag-aaral ng kursong akademiko o teknikal-bokasyonal, negosyo o hanapbuhay na ayon sa sariling kagustuhan at	16.1. NaipaliLiwang ang kahalagahan ng sistematikong pagpili ng kursong akademiko o teknikal-bokasyonal, negosyo o hanapbuhay	EsP9PK-IVg-16.1	EASE EP III. Modyul 11. Modyul 16.
			16.2. Nakapagsusuri ng pagkakatugma ng mga pansariling salik sa lokal at global na demand upang makabuo ng pasiya sa pipiliing	EsP9PK-IVg-16.2	EASE EP III. Modyul 11. Modyul 16.

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	MGA KASANAYANG PAMPAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
		angkop sa mga pansariling salik at lokal at global na demand.	<p>kursong akademiko o teknikal-bokasyonal, negosyo o hanapbuhay</p> <p>16.3. Napangangatwiran na:</p> <p>a. Mahalaga ang pagtutugma ng pansariling salik sa lokal at global na demand upang makamit ang mga itinakdang tunguhin tungo sa pagpapaunlad ng sarili at pakikibahagi sa lipunan</p> <p>b. Ang pagkamit ng mithiin sa buhay ay nagsisimula sa mabuting pagpili ng track at stream sa senior high school bilang paghahanda sa kurso o trabaho; ang mabuting pagpili ay ginagamitan ng mga hakbang sa paggawa ng mabuting pasya.</p> <p>16.4. Nakapagpapasya ng kursong akademiko o teknikal-bokasyonal, negosyo o hanapbuhayna ayon sa sariling kagustuhan na angkop sa mga pansariling salik at lokal at global na demand</p>	<p></p> <p>EsP9PK-IVh-16.3</p> <p>EsP9PK-IVh-16.4</p>	<p></p> <p>EASE EP III. Modyul 11. Modyul 16.</p> <p>EASE EP III. Modyul 11. Modyul 16.</p>

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

GLOSARI

antas ng kabuhayan	pang-ekonomiyang katayuan
dedikasyon	pag-uukol, pag-aalay, paghahandog ng oras o panahon, talino o anumang kakayahan para maisakatuparan ang isang gawain
dignidad	pagiging kagalang-galang, may dangal at karangalan bilang isang tao
disaster risk management	pangangasiwa ng paghahanda sa kapahamakan sa panahon ng kalamidad
etiko sa paggawa	wastong pamantayan sa paggawa
experiential learning	karanasan sa pagkatuto
kaisipang/kamalayang pampamuhunan (entrepreneurial spirit)	may kaalaman sa mga gawaing makadaragdag sa kabuhayan gaya ng pangangapital
kamalayan (awareness)	pagkakaroon ng kaalaman sa anumang bagay
kamalayang pansibiko (civic consciousness)	pagkakaroon ng kaalaman sa mga gawaing may kaugnayan sa pagpapabuti ng pamayanan o bansa
karapatang pantao	mga karapatang o bagay na dapat matamasa ng isang mamamayan
kasambahay	kasama sa bahay o kapamilya kadalasan
katatagan ng loob (fortitude)	mapanindigan
likas-kayang pag-unlad (sustainable development)	tamang paggamit at pangangasiwa sa mga likas yaman at pag-iingat sa mga ito para sa pangangailangan ng susunod na henerasyon
magiliw	malambing / malapit sa ...
makabuluhan	mahalaga , may pakinabang
makamtam	matamo/ makuha
mapanagutan (responsibility/ accountability)	alam na may dapat gawin o kayang magawa nang may komitment
mapanuring pag-iisip (critical thinking)	may kakayahang magsuri at mapag-aralan muna ang isang bagay bago magpasiya
mapagbantay (vigilant)	palaging handa, listo, maingat, mapagmatyag, pagiging matapang humarap o magsabi ng anuman para sa ikauunlad o ikabubuti

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

GLOSARI

masinop	matipid
masusi at matalinong pagpapasiya	ginamit ang mga pamanatyan sa wastong pagpapasiya bago magdesisyon
mataimtim	pormal at malalim na pagninilay
matalino/responsableng mamimili	mahusay na mamimili na ginagamit ang mga pamantayan sa pamimili at hindi napaloloko sa anumang bibilhin
mulat	nagising o natutuhan mula sa ...
nilikha ng Diyos	nilalang ng panginoon gaya ng kalikasan
pag-iimpok at matalinong pamamahala ng resources	edukasyon o kaalaman sa pagsasanib ng pagtitipid habang napamamahalaan ang anumang yaman (likas man o gawa ng tao at puhunan)
pagiging produktibo	pagiging kapakipakinabang – laging may nagagawa na ayon sa pinagkasunduan
Pagkabukas-isipan	mabuting pagtanggap ng anumang mungakahi o puna na makatutulong sa anumang gawain para sa ikabubuti nito
pagkabukas-palad	tumutulong nang walang alinlangan sa mga nangangailangan anumang panahon kalamidad o ...
pagkakaroon ng disiplina	maayos na pagkilos na naayon sa pamantayan ng lipunang ginagalawan
pagkamaabagin	pagkamaawain
pagkamahinahon	nakapagtitimpi sa lahat ng pagkakataon, hindi agad-agad nagagalit o nabibigla
pagkamasigasig	mapagpursigi o sinisikap gawin ang lahat ng makakaya
pagkamatapat	ipinakikita ang pagiging totoo at hindi nagsisinungaing ; naniniwla sa katotohanan
pagkatao	tunay na bumubuo sa pagiging isang nilalang bunga ng pakikipagkapwa o pakikisalamuha sa iba na naipakikita sa pagkilos, pagsasalita at pag-aksyon sa isang sitwasyon
paglinang	pagpapaunlad
pagmamahal sa kapwa/pagdama sa damdamin ng iba	pagpapakita at paggawa ng mabuti sa kapwa at pakikiramay sa kapwa . hal. kung malungkot , kung masaya
pagmamahal sa katotohanan	pinaniniwalaan at pinaninindigan ang lahat ng bagay batay sa tolong pangyayari o nangyayari at may ebidensya
pagpapamalas	pagpapakita

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

GLOSARI

pagpaparaya	inuuna ang kapakanan ng iba kaysa sarili
pagtitiwala sa sarili	aktibo, magiting na naipadarama ang damdamin, talento o kakayahan nang hindi nangingimi o nahihiya
pakikiangkop sa oras ng pangangailangan	kayang tumugon sa gitna ng mga hamon o problema sa ibat ibang pagkakataon
pakikibahagi sa pandaigdigang pagkakaisa	pagtugon sa pangangailangan di lamang ng sariling bansa kundi ng buong daigdig
pakikisalamuha	pakikipag-ugnayan , paglahok sa mga gawain ng iba ng may kasanayang makiangkop
pamublikong kagamitan	mga gamit para sa lahat na maaaring gamitin nang walang bayad
pananakot, pang-aapi	ang pananakit ng kapwa bata pisikal man o berbal ay isang anyo ng bullying, ang “bullying”, isang anyo ito ng paulit-ulit na pananakit o pang-aapi sa isang bata o tao
pananalig sa Diyos	paniniwala, pagtitiwala sa panginoon sa pamamagitan ng pagsunod sa kanyang mga kautusan para sa ibubuti ng lahat
pangangasiwa	pamamahala
pangkat-etniko	pangkat o grupo ng mga tao sa ibat ibang pamayanan na bumubuo sa bansa gaya ng mga Tagalog, Manobo, Ifugao
paninindigan sa kabutihan	ipinaglalaman kung ano ang tama at mabuti
positibong pagkilala sa sarili	magandang pagtingin at pagkakilala sa sarili na maaaring ipagmalaki at ibahagi sa kapwa
responsableng tagapangalaga ng kapaligiran	may komitment sa pangangasiwa ng kapaligiran para sa likas-tuluyang pag-unlad
sensitibo	nararamdaman ang pangangailangan o kailangang tugunan
talino	potensyal o natatanging kaalaman o kasanayan
tinatamasa	nakukuha , nagagawa

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

CODE BOOK LEGEND

Sample: EsP10PB-IIIg-12.1

LEGEND		SAMPLE	
First Entry	Learning Area and Strand/ Subject or Specialization	Edukasyon sa Pagpapakatao	EsP 10
	Grade Level	Baitang 10	
Uppercase Letter/s	Domain/Content/Component/ Topic	Ang Pagpapahalaga at Birtud	PB
			-
Roman Numeral <i>*Zero if no specific quarter</i>	Quarter	Ikatlong Markahan	III
Lowercase Letter/s <i>*Put a hyphen (-) in between letters to indicate more than a specific week</i>	Week	Ikapitong linggo	g
			-
Arabic Number	Competency	Nakapagpapaliwanag ng kahalagahan ng pangangalaga sa kalikasan	12.1

DOMAIN/ COMPONENT	CODE
Tungkulin Ko Sa Aking Sarili at Pamilya	PKP
Mahal Ko, Kapwa Ko	P
Para Sa Kabutihan ng Lahat, Sumunod Tayo	PPP
Paggawa ng Mabuti, Kinalulugdan ng Diyos	PD
Pagkilala at Pamamahala sa mga Pagbabago sa Sarili	PS
Ang Pagkatao ng Tao	PT
Ang Pagpapahalaga at Birtud	PB
Ang Pakikipagkapwa	P
Mga Isyu sa Pakikipagkapwa	IP
Ang Papel ng Lipunan sa Tao	PL
Ang Tungkulin ng Tao sa Lipunan	TT
Mga Kaugnay na Pagpapahalaga sa Paggawa	KP
Mapanagutang Pagpapalano ng Kursong Akademiko o Teknikal-Bokasyonal, Sining at Isports, Negosyo o Hanapbuhay	PK
Ang Moral na Pagkatao	MP
Ang Makataong Kilos	MK
Ang Aking Posisyon sa mga Isyung Moral	PI

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

REFERENCES

Borba, Michelle, *Building Moral Intelligence*, (USA: Jossey-Bass, 2001)

David, Isaacs, *Character Building, A Guide for Parents and Teachers*, (Ireland: Four Courts Press, 2001)

De Torre, Joseph M. *Social Morals The Church Speaks on Society*. 2nd ed. (Manila: Southeast Asean Science Foundation, 1987).

Department of Education, Culture and Sports, "Values Education Program Framework, The Seven Core and Corresponding Related Values," in *Values Education for the Filipino: 1997 Revised Version of the DECS Values Education Program*, (Pasig City: Department of Education, 1997)

Esteban, Esther, *Education in Values: What, Why and for Whom*, (Manila: Sinag-tala Publishers, Inc., 1989)

Landa, Jocano F., *Notion of Value Filipino Culture*, (Q.C.: Punlad Research House, 1992)

Landa, Jocano F., *Teaching Beyond Content*, (Q.C.: Great Books Trading, Inc., 1982)

Lickona, Thomas, *Stages of Moral Reasoning Raising Good Children*, (New York: Bantam Books, 1994)

Maritain, Jacques. *The Person and the Common Good*. (UK: University of Notre Dame Press, 1966).

Punzalan, Twila, *An Evaluation of the Implementation of BEC Values Integration Program*, (Manila: Philippine Normal University Center for Continuing Education and Educational Leadership, 2006).

Ramirez, Veronica, *The Six Core Moral Values*, (Philippines: University of Asia and the Pacific, 2007).

Shahani, Leticia Ramos, *A Values Handbook of the Moral Recovery Program*, (Quezon City: Vibal Publishing House, Inc., 2003).

"Thomas Aquinas on the Common Good." Accessed October 2, 2013. <http://www.hyoomik.com/aquinas/commongood.html>.